

In de kerstvakantie hebben we een huis gehuurd in het afgelegen dorp Coldigioco in Italië. We zijn hier om onze vrienden Jan en Jesse te bezoeken en om te genieten van de natuur en cultuur van Italië. Jan Smit is geoloog en heeft, samen met zijn vrouw Jesse Bos, een huis gekocht in dit dorp.

Coldigioco is mooi gelegen in een rustig, landelijk gebied bovenop een berg in de regio Marche. Het dorp bestaat uit tien huizen en een school. Toeval of geen toeval, de school was tot de jaren zeventig een ‘Scuola del Freinet’... en Célestin Freinet heeft ooit zelf de school bezocht! Hier wil ik meer van weten. Reden om een gesprek aan te gaan met de beheerder van het dorp Sandro Montanari en op zoek te gaan naar antwoorden op een aantal vragen over de invloed van Freinet op hem en op het onderwijs in Italië.

Gesprek met Alessandro Montanari

De initiator en beheerder van het dorp Coldigioco is Sandro Montanari. Sandro is geboren in 1956 en groeit op in de stad Ancona. Sandro bezoekt als kleine jongen met veel plezier de primaire freinetschool in Ancona. Hij werkt met werkplannen en de klas is een coöperatie. Hij laat mij zijn eigen werk zien, het zijn hand geschreven studies en teksten in zijn dagboek, rijk geïllustreerd met zelfgemaakte tekeningen en druktechnieken.

De school correspondeert en wisselt ideeën uit met een schooltje ‘Scuola del Freinet’ in het berggebied van de Apennijnen. Hij gaat op bezoek naar de kleine school in het bergdorp Coldigioco.

Sandro vertelt enthousiast over zijn vroege schooljaren. De school daagt hem uit, leren is zinvol. Met name de uitwisseling, excursies en de bezoeken aan de school in Coldigioco zijn voor hem belangrijk geweest.

In dit berggebied is door veldwerk en onderzoek zijn liefde voor geologie geboren!

Na de primaire school in Ancona bezoekt Sandro de middenschool. Hij heeft veel moeite om te wennen aan het reguliere schoolsysteem waar initiatieven en samenwerking niet op prijs worden gesteld.

Het dorp Coldigioco met links het schoolgebouw.

Sandro studeert geologie en doet veldwerk in de Marche. In het veld ontmoet hij de Amerikaanse geoloog Walter Alvarez, die onderzoek doet naar de grens tussen Krijt en Tertiair. Deze nodigt hem uit naar Berkeley te komen om te promoveren. Hij ontmoet ook een jonge vrouw uit de VS, die haar stage kunstgeschiedenis in Italië doet, het land van haar voorouders. Twee redenen voor Sandro om naar de VS te gaan, Paula aan de oostkust op te halen, en samen op de motor dwars door de VS naar Berkeley te gaan. Getrouwd en gepromoveerd besluit hij na een aantal jaren terug te keren naar Italië.

Sandro is een energiek en initiatiefrijk man en wil een veldwerkcentrum oprichten. Paula is kunstenares en zoekt cultuur, rust en ruimte voor haar werk. Ze hoeven er niet lang over na te denken als ze horen dat het oude, inmiddels gesloten, schooltje in Coldigioco te koop staat. Sandro heeft hier immers in zijn jeugd zoveel prachtige ervaringen opgedaan. Ze pakken hun koffers en vestigen zich in Coldigioco. In 1992 begint de restauratie van de school en het dorp. Hij maakt van de school zijn huis. Een klaslokaal richt hij in als onderzoekcentrum en een ander klaslokaal wordt kunstatelier. Een andere ruimte wordt gebruikt als bibliotheek. Ze knappen de verlaten huizen in het dorp op en deze worden verkocht aan wetenschappers en geologen. Er komen studenten uit vele landen van de wereld. Osservatorio Geologico Di Coldigioco is geboren. Het dorpje bruist, er wordt geologie gedaan, maar ook muziek gemaakt en er vinden verschillende kook- en creatieve cursussen plaats.

eigen werk van Sandro

Het huis van Sandro, de voormalige freinetschool

Movimento di Cooperazione Educativa (MCE)

Na de oorlog heerst er armoede. Italië heeft geleden in de Tweede Wereldoorlog, onder andere van het fascisme. Linkse ideeën mogen weer vertolkt worden. Het land snakt naar vooruitgang.

Eind jaren '50 is in Italië de tijd rijp voor onderwijsvernieuwing. Het is niet verwonderlijk dat een aantal pedagogen uit de streek Marche juist nu ingang zoeken bij nieuwe vormen van onderwijs. Hoe kunnen we de arme, eenvoudige inwoners kansen bieden op vooruitgang? Guiseppe Tamagnini, directeur van de opleiding tot onderwijzer, is de grote voorloper. Hij is tijdgenoot van Célestin Freinet en leert zijn ideeën en de ideologieën kennen.

Tamagnini en Freinet ontmoeten elkaar. Freinet bezoekt ook "la Casa MCE", een groot huis op een met olijfbomen begroeide heuvel, onder Coldigioco. Andere tijdgenoten en pedagogen die elkaar daar ontmoeten zijn o.a. Agostina Burgo, Bianca Fassino en Daria Ridolfi. Ook zijn er contacten met Maria Montessori, zij is ook in deze streek geboren.

Tenslotte

Sandro vertelt met enthousiasme over zijn ervaringen als kleine jongen met het freinetonderwijs. Hij is ook zichtbaar blij met de komst van een "echte Freinet onderwijzeres" uit Nederland. Hij vertelt me dat Freinet hem heeft gevormd tot de mens die hij nu is.

Tot op de dag van vandaag gebruikt hij zijn ervaringen en past deze toe bij lesgeven aan studenten. Het is dan ook niet vreemd dat hij in 1996 initiator is geweest van een congres over de Movimento di Cooperazione Educativa in het nabij gelegen dorp Frontale. Het ging over de MCE, onderwijsvernieuwers en over de invloed van Freinet. N.a.v. dit congres is er een boekje uitgegeven: "Formazione come practica cooperativa". Sandro vindt het jammer dat de ideeën van Freinet zijn verdwenen in het huidige onderwijs in Italië. Hij pleit voor een internationaal congres en hoopt dat de pedagogiek van Freinet weer actueel zal worden.

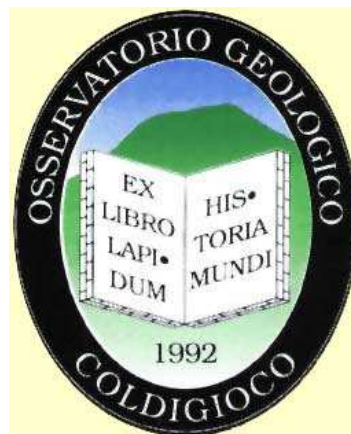
En...toeval of geen toeval, ongeveer een maand geleden is Marina Beni als pedagoog afgestudeerd aan de universiteit te Ancona. De titel van haar doctoraal scriptie is "La pedagogia di Celestin Freinet e la Cooperazione educativa". Hierin staat onder andere een interview met de 83 jarige Giovanna Legatti Tamagnini (zie foto). Zij was lerares op het schooltje in Coldigioco en getrouwd met Guiseppe Tamagnini. Marina op haar beurt is geïnspireerd geraakt door de initiatieven en verhalen van Sandro en Paula. Ze houdt een hartstochtelijk pleidooi voor de principes van Freinet, juist in deze tijd!

*Januari 2010, Annabeth Olsthoorn
Werkzaam als leerkracht op basisschool Elckerlyc,
school voor freinetonderwijs in Heiloo.*

*Voor degene die verder geïnteresseerd is in Coldigioco,
MCE of iets willen weten over naslagwerken o.i.d. :
mijn e-mail adres is annabeth@quicknet.nl*

Sandro maakt grappa

L'Osservatorio geologico di Coldigioco
come continuazione di scuola

Giovanna Legatti Tamagnini

Joop Sprock, ereid van de Freinetbeweging is zaterdag 16 januari overleden. Er is een tijd geweest dat er in Nederland twee Freinetbewegingen waren, Joop was lid van beide freinetbewegingen en heeft indertijd het initiatief genomen om er één club van te maken. Ook was hij een belangrijke initiatiefnemer voor de oprichting van een Freinetschool in Leeuwarden. Hij werd bijna 90 jaar.

Joop kon de laatste jaren niet meer actief betrokken zijn bij het freinetwerk, maar veel leden herinneren zich Joop als een eigenzinnige, creatieve en deskundige voorvechter van vernieuwend onderwijs. Veel landelijke vergaderingen maakte Joop mee. Hij gaf niet op en je kon op hem rekenen.

Ook in zijn eigen werk was Joop een echte Freinetter: zijn zelf ontworpen en gedrukte folders en affiches staan ons nog helder voor de geest. Vol geschreven koppen en krullen in een geheel eigen opmaak.

Gedurende zijn leven heeft Joop een eigen collectie knipselmappen en een enorme hoeveelheid boeken verzameld. Deze 'collectie Sprock' heeft hij enkele jaren geleden overgedragen aan de Montessori afdeling van het Pieter Jelles College in zijn woonplaats.

In het overlijdensbericht in de Leeuwarder Courant werd hij door zijn naasten voor mij heel treffend getypeerd : een heel bijzondere, kleurrijke en bezielende man!

in memoriam Joop Sprock

	A	G	E	N	D	A
dag	datum	activiteit			plaats	aanvang
vrij	29-02-2010	directeurenoverleg			Delft	10.00
vrij	09-04-2009	Freinet opleidersdag			Zwolle	10.00
vrij	16-04-2010	directeurenoverleg			Hoofddorp	10.00
di	20-04-2010	Freinet Noord			Den Horn	17.00
wo	28-04-2010	Jenaplan & Freinet; het concept aan het werk			...	14.00
wo do	25-08-2010 26-08-2010	Freinet Tweedaagse			Gent	?
wo	... -10-2010	ALV (voorstel)			Utrecht	?
vrij	12-11-2010	Studiedag			?	10.00